

РЕПКО І.П., ОДАРЧЕНКО В.І.

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

ЗАДОРЖНЯ Я.І.

Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №111
Харківської міської ради Харківської області

ГУМАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: НОРМАТИВНИЙ АСПЕКТ

Пріоритетним напрямом розвитку освіти в Україні як європейської держави є гуманізація світу. Цей принцип реалізується через утвердження людини як найвищої цінності суспільства і держави, створення умов для розвитку її здібностей та задоволення її різноманітних освітніх потреб.

Реалії сьогодення нашої країни в умовах воєнного стану утверджують людину як найвищу цінність держави та переосмислюють сталі підходи до організації освітнього процесу у закладах освіти.

Теоретичному обґрунтуванню гуманізації в освітній сфері присвячені наукові публікації В. Андрущенка, І. Беха, І.Зимньої, І. Зазюна, О. Кондратенко та плеяди інших науковців.

Мета роботи – проаналізувати основні нормативні документи МОН України щодо реалізацію принципу гуманізації освіти в умовах воєнного стану в Україні.

Зупинимося на аналізі деяких з них. Так Наказом МОН України від 07.03.2022 р. № 235 «Про деякі питання організації роботи закладів фахової перед вищої, вищої освіти на час воєнного стану» чітко наголошено на необхідності вжити заходи, щодо забезпечення захисту учасників освітнього процесу, працівників, а у разі потреби здійснити евакуацію їх до безпечного місця. Цим же наказом МОН України наголошує на необхідності ЗФПО та ЗВО, які не перебувають у зоні проведення активних бойових дій, забезпечити прийом здобувачів освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників, персоналу, адміністрації та членів їх сімей з інших ЗФПО та ЗВО, які цього потребують.

Гуманізм та толерантність проявляється і в забезпеченні особливих умов здобуття освіти, що передбачає встановлення індивідуального графіку навчання. Окремо наголошено на толерантному ставленні та створенні особливих сприятливих умов для здобувачів освіти, які зі зброєю руках стали

на захист нашої держави у ЗСУ, підрозділах територіальної оборони або активно займаються волонтерською діяльністю.

Листом МОН України від 07.03.2022 р. № 1/3378-22 «Про практику застосування трудового законодавства у галузі освіти і науки під час дії правового режиму воєнного стану» та Листом МОН України від 15 березня 2022 року № 1/3463-22 чітко наголошено на першочерговому завданні – збереження життя науково-педагогічних та педагогічних працівників закладів освіти, що знаходяться на території бойових дій, а отже переведення їх на дистанційну роботу та надання їм права самостійного вибору безпечного місця, часу, форми навчання та роботи, в тому числі за межами території України.

Лист МОН України від 25.03.2022 р. №1/3663-22 «Щодо запобігання торгівлі людьми в умовах воєнної агресії» застерігає, що злочинний світ пристосовується до змін реальності, полюючи на нові жертви і закликає педагогічних працівників підвищувати правовий рівень свідомості дітей та молоді, формувати навички безпечної поведінки, виховувати повагу до прав та основних свобод людини. Даний лист містить електронні банки науково-методичної літератури, посилання на сайти, інформаційні матеріали, практичні поради, телефони «гарячої лінії», що підтверджує занепокоєність і опіку держави.

Лист МОН України від 29.03.2022 р. №1-3737-22 «Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні» підкреслив, що одним із важливих пріоритетів в діяльності закладу освіти є забезпечення психологічної стійкості учасників освітнього процесу, які страждають від російської воєнної агресії і більш, ніж будь-коли раніше, потребують психологічної підтримки і допомоги. З метою організації захисту прав та інтересів, надання психологічної та соціально-педагогічної підтримки всіх учасників освітнього процесу, застосування сучасного науково-обґрунтованого підходу в наданні педагогічними працівниками закладів освіти психологічної допомоги тим, хто пережив психотравмуючі події на війні в листі надані корисні інформаційні ресурси, сайти.

Наказ МОН України від 01 квітня 2022 р. №290 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань завершення 2021/2022 навчального року» закладам освіти надано право самостійно визначити ряд положень щодо закінчення навчального року, варіантів можливого семестрового, підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти, отримання документів про здобуття освіти тощо. В той же час керівники МОНу України наголошують на необхідності психологічної підтримки всіх учасників освітнього процесу, а особливо дбати про безпеку

та доступ до дистанційного навчання або екстернату у закладах на безпечній території і всіляку підтримку тих, хто перебуває на тимчасово захоплених територіях або у зонах активних бойових дій.

Лист МОНу України від 22.04.2022 р. №1/4408-22 «Про просвітницькі заходи з питань уникнення враження мінами і вибухонебезпечними предметами та поведінки у надзвичайних ситуаціях» надає рекомендації педагогічним працівникам закладів освіти щодо проведення бесід, інші інформаційних та просвітницьких заходів у зв'язку із зростанням загрози ураження цивільного населення від мін та вибухонебезпечних залишків війни.

Таким чином нормативні документи МОН України з моменту введення воєнного стану в нашій країні, що регламентують пріоритетні напрями здійснення освітнього процесу у закладах освіти гуманістично зорієнтовані та сприяють виробленню нової системи цінностей у здобувачів освіти та формуванню нових етичних відносин між учасниками освітнього процесу.